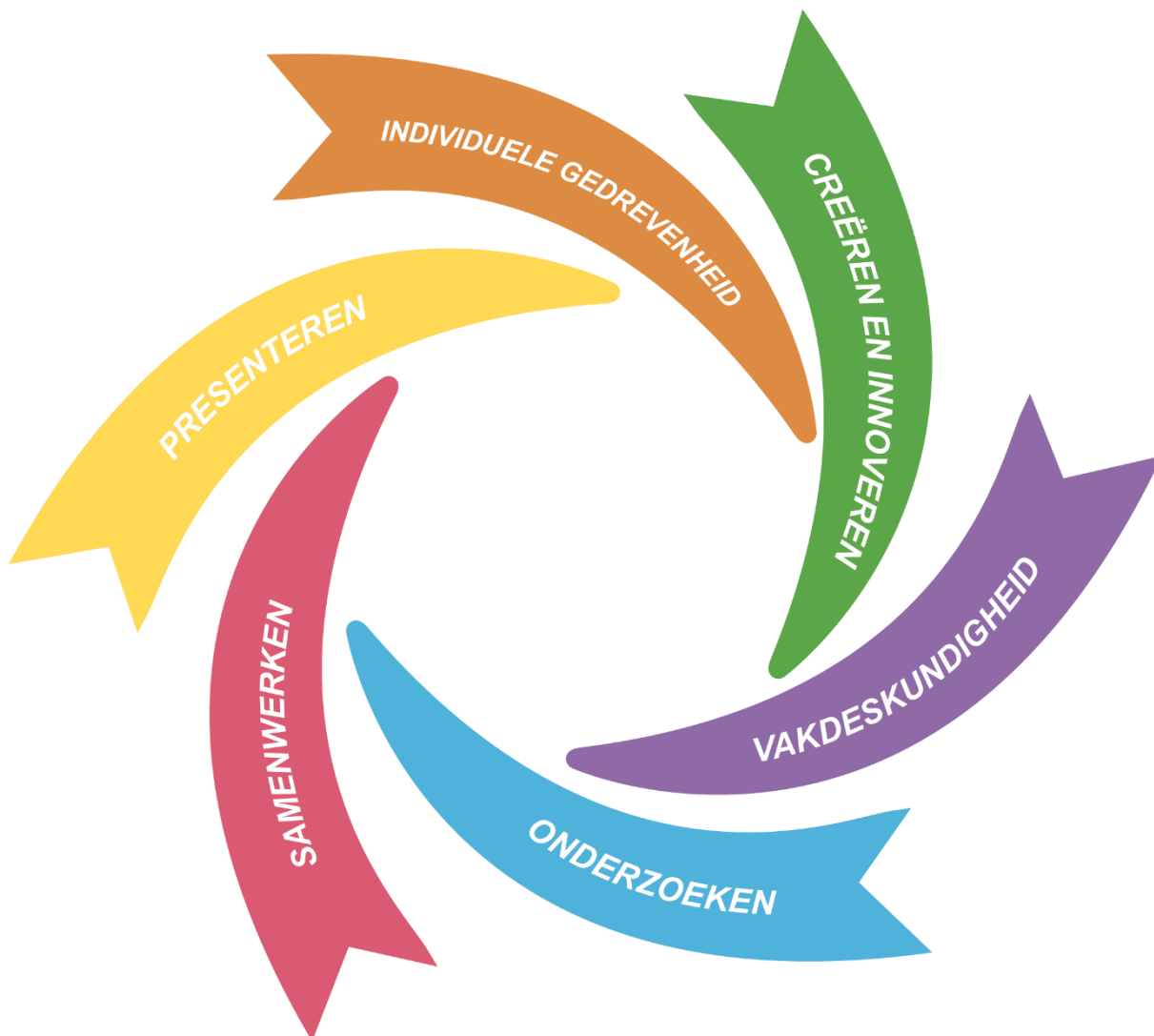

**Leerplan bestemd voor alle opleidingen van het domein
Dans van het deeltijds kunstonderwijs,
opgemaakt door OVSG**

Leerplan Dans

Het deeltijds kunstonderwijs ontwikkelt de artistieke aanleg en competenties van de leerlingen door kunst te beoefenen, te maken, te beleven en te beschouwen zodat ze kunnen uitstromen naar kunstbeoefening of -beleving in de vrije tijd of de arbeidsmarkt of doorstromen naar het hoger kunstonderwijs¹.

“Ontwikkelen is het veranderen van een aanwezige structuur. We kijken naar een persoon in zijn geheel: lichaam en geest. De aanwezige structuur ontwikkelt, ontvouwt, ontplooit zich levenslang. Er treden voortdurend gedragsveranderingen op. Hierbij kan zowel sprake zijn van het verwerven van nieuwe mogelijkheden als het verliezen van een bepaalde functie of vaardigheid. Winst en verlies gaan dan ook hand in hand in de ontwikkeling².”

¹ Aangepast overgenomen uit ‘Tekst aangenomen door de plenaire vergadering van het ontwerp van decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs (28 februari 2018), hoofdstuk 2, afdeling 1, artikel 4, p.5’

² Vrij naar Katrien Struyven e.a., 2010, p. 17.

Inhoud

Inhoud	4
VOORAF	5
DEEL 1: TOELICHTING BIJ HET LEERPLAN	6
A. Opbouw en onderliggende systematiek	6
B. Onderliggende visie	13
C. Doelgroep	14
D. Doorvertaling van het leerplan	15
E. Minimale materiële vereisten	16
F. Verklarende woordenlijst	18
G. Woord van dank	20
H. Bronnen	21
DEEL 2: LEERPLANDOELLEN	23

VOORAF

Het leerplan Dans bestaat uit twee delen:

- DEEL 1: Toelichting bij het leerplan
 - A. Opbouw en onderliggende systematiek
 - B. Onderliggende visie
 - C. Doelgroep
 - D. Doorvertaling van het leerplan
 - E. Materiële vereisten
 - F. Verklarende woordenlijst
 - G. Woord van dank
 - H. Bronnenlijst
- DEEL 2: Leerplandoelen

Daarnaast bevat het leerplan ook een bijlage, nl. de concordantielijst. Deze bijlage geeft de concordantie tussen de onderwijsdoelen (basiscompetenties³ en beroepskwalificaties⁴) en de leerplandoelen weer.

³ Deze term wordt gebruikt in de eerste, tweede en derde graad van het deeltijds kunstonderwijs. Basiscompetenties geven aan welke kennis, vaardigheden en attitudes een leerling geïntegreerd moet inzetten voor maatschappelijke activiteiten. Basiscompetenties worden niet vastgelegd per vak, maar voor het geheel van een opleiding (Vlaamse overheid, 2020)

⁴ Een beroepskwalificatie beschrijft wat je moet kennen en kunnen om een beroep uit te oefenen (Vlaamse overheid, 2020). Beroepskwalificaties zijn opgenomen in de beroepskwalificatiedossiers voor de verschillende studierichtingen van de 4e graad deeltijds kunstonderwijs.

DEEL 1: TOELICHTING BIJ HET LEERPLAN

A. Opbouw en onderliggende systematiek

Eén leerplan voor het volledige domein Dans

Het leerplan Dans omvat alle leerplandoelen van de 1e tot en met de 4e graad voor het domein Dans. De leerplandoelen vormen een doorvertaling van de basiscompetenties (1e tot en met 3e graad) en de beroepskwalificaties (4e graad) zoals bepaald door de Vlaamse Regering.

De doelen van de 1^e tot en met de 3^e graad zijn gemeenschappelijk voor het volledige domein Dans.

De doelen van de 4^e graad zijn specifiek per studierichting en vormen een logisch vervolg op de leerplandoelen van de 1^e tot en met de 3^e graad. De studierichtingen zijn geordend volgens de inschaling in de Vlaamse Kwalificatiestructuur⁵:

- niveau 3 (amateur vertolkend danser)
- niveau 4 (amateur creërend danser)
- niveau 5 (amateur choreograaf)

Voor elke kortlopende studierichting selecteert de academie zelf een relevant en consistent geheel van leerplandoelen die uitsluitend uit het domein Dans worden geput. Aangezien het schoolbestuur zelf de invulling van de kortlopende studierichtingen bepaalt, kiest ze zelf de doelen die hierbij het best aansluiten.

Orderingskader

Het leerplan hanteert hetzelfde orderingskader als de basiscompetenties, met name de volgorde van de 6 kerncompetenties:

- *Individuele gedrevenheid tonen*: de leerling vertrouwt op de eigen expressiemogelijkheden en wil zijn creatieve resultaten tonen
- *Creëren en (drang tot) innoveren*: de leerling komt actief en uit zichzelf met artistieke vormgevingen, benaderingen en inzichten
- *Vakdeskundigheid inzetten*: de leerling zet verworven kunstvormspecifieke kwaliteiten in bij het gebruik van een artistieke uitdrukkingvorm
- *Onderzoeken*: de leerling analyseert, reflecteert en communiceert over proces en product
- *Relaties bouwen en samenwerken*: de leerling kan eigen talent en deskundigheid ten dienste stellen van een gemeenschappelijk artistiek doel of project
- *Presenteren*: de leerling toont proces en/of product aan een publiek

De zes kerncompetenties vormen één geheel en zijn evenwaardig. De volgorde waarin ze worden weergegeven, zegt niets over het belang ervan (Onderwijs Vlaanderen, 2018).

⁵ Voor meer informatie over de inhoud van de beroepskwalificatiedossiers, zie https://app.akov.be/pls/pakov/f?p=VLAAMSE_KWALIFICATIESTRUCTUUR:BEROEPENSAMENHANG:::NO::P1050_BK_DOSSIER_ID:4121

Leerlijnen 1e tot en met 4e graad

Alle leerplandoelen (zie DEEL 2) maken deel uit van logisch opbouwende leerlijnen met leerplandoelen voor de 1e tot en met 4e graad (per studierichting)⁶.

Leerlijnen maken de opbouw van het leerproces duidelijk. Zo ziet de leerkracht in één opslag via welke tussendoelen een einddoel dient bereikt te worden. “Leren is immers een cumulatief proces waarbij de lerende nieuw verworven competenties laat aansluiten bij zijn of haar voorkennis. Nieuwe leerinhouden bouwen verder op aanwezige kennis, vaardigheden en attitudes. Leerlingen organiseren nieuwe leerstof op een actieve manier tot een kennisgeheel in interactie met de omgeving” (naar Standaert, Troch, Peeters & Piedfort, 2009, p. 18).

Met het oog op de formulering van logische leerlijnen werden twee acties doorgevoerd:

- Alle competenties en de bijhorende onderliggende activiteiten uit de beroepskwalificatiedossiers voor de verschillende studierichtingen van de 4^e graad werden in een eerste fase op een logische lijn gezet met de leerplandoelen (~ basiscompetenties) van de 1^e tot en met de 3^e graad. In een tweede fase werden de verschillende competenties en activiteiten uit de beroepskwalificatiedossiers geclusterd en geherformuleerd tot nieuwe leerplandoelen zodat ze een logische leerlijn vormen van de 1^e tot en met de 4^e graad. Het verband tussen de leerplandoelen 4^e graad en de oorspronkelijke competenties en activiteiten uit de beroepskwalificatiedossiers staat beschreven in de concordantielijst (zie bijlage).
- De leerplandoelen 1^e tot en met 3^e graad bevinden zich quasi altijd onder dezelfde kerncompetentie als hun bijhorende basiscompetentie (zie hierboven). Enkel indien dit relevant is voor de logica van een leerlijn, staat een leerplandoel onder een andere kerncompetentie dan de bijhorende basiscompetentie.

Omdat de leerplandoelen als één consistent geheel worden beschouwd en omdat ze optimaal op elkaar zouden kunnen inspelen, verdeelt dit leerplan de doelen niet over de verschillende vakken en ook niet over verschillende leerjaren. Hierdoor komt de leerinhoud gedurende het leertraject meerdere malen aan bod. Telkens wordt de leerinhoud verder verdiept en verbreed.

⁶ In het geval de academie een domeinoverschrijdende eerste graad inricht, kan ze hiervoor gebruik maken van het leerplan ‘DKO/2022/001 - eerste graad domeinoverschrijdende initiatieopleiding’. De formulering van de leerplandoelen in dit leerplan is geheel identiek aan deze van de leerplandoelen voor de eerste graad dans. Deze identieke formulering is mogelijk omdat we kinderen in de eerste graad dans niet uitsluitend kennis willen laten maken met dansante uitdrukkingsvormen, maar hen een voldoende brede, oriënterende artistieke kijk willen bieden waarin - indien dat relevant is - verwijzingen naar andere domeinen mogelijk zijn. Daarnaast is een identieke formulering mogelijk doordat de leerplandoelen voor de eerste graad (dans/domeinoverschrijdend) open, generieke doelen zijn. De academiespecifieke doorvertaling van de leerplandoelen bepaalt de concrete invulling van de leerplandoelen van waaruit domeinoverschrijdende accenten kunnen gelegd worden. De pedagogische begeleidingsdienst van OVSG reikt hiervoor concrete suggesties aan in haar ondersteunende materialen. Wil je hierover meer informatie, contacteer dan de pedagogische begeleidingsdienst dko van OVSG (hans.laureyn@ovsg.be) of raadpleeg het DKO-Kompas.

Transversale leerlijn

Doorheen de opleiding is het belangrijk dat de lerende toenemend inzicht verwerft in de samenhang tussen de zes kerncompetenties. Naarmate het leerproces vordert en de leerling meer naar het amateur kunstenaarschap toegroeit, vormen de kerncompetenties ook steeds meer een geïntegreerd geheel en vervaagt de grens tussen de kerncompetenties. Omwille daarvan worden de leerplandoelen uitgebreid met twee transversale leerlijnen:

- een leerlijn over het begrijpen van de samenhang tussen de zes kerncompetenties
- een leerlijn over het integreren van de zes kerncompetenties in de praktijk

Onderliggende systematiek

De leerkracht gaat aan de slag met de leerplandoelen (zie DEEL 2). Deze bevatten alle informatie die nodig is om aan het leerplandoel te werken en het doel te kunnen evalueren.

Om tot de formulering van de leerplandoelen te komen, werd gebruik gemaakt van een onderliggende systematiek: alle leerplandoelen werden gekoppeld aan één of meerdere beheersingsniveaus. Deze niveaus zijn rechtstreeks in de leerplandoelen opgenomen en zijn herkenbaar aan de hand van de gekozen handelingswerkwoorden en zgn. ‘verwijswoorden’ die naar deze niveaus verwijzen. Wil je graag meer weten over hoe deze onderliggende systematiek werkt, dan vind je hieronder verdere informatie.

➤ Wat zijn beheersingsniveaus?

Alle leerplandoelen in de leerlijnen zijn gekoppeld aan beheersingsniveaus⁷. Er zijn drie dimensies met beheersingsniveaus te onderscheiden (Rombaut, Molein & Van Severen, 2020):

- *de cognitieve dimensie*: dit gaat over kennis en cognitieve processen
- *de affectieve dimensie*: dit gaat over attitudes, motivatie, interesses, voorkeuren, overtuigingen, meningen, waarden en gevoelens. Doelen m.b.t. de affectieve dimensie gaan over vragen zoals ‘Wie ben ik?’ en ‘Waar sta ik voor?’
- *de vaardigheidsdimensie*⁸: dit gaat over de ontwikkeling van vaardigheden

⁷ De koppeling houdt rekening met de verwachtingen van de overheid die de context, autonomie en verantwoordelijkheid waarmee de doelen bereikt moeten worden, vastlegt. Voor de eerste graad van het dko worden de leerplandoelen verworven in een veilige omgeving, in een goed gestructureerde context waarbij leerlingen geïnspireerd geleid worden. In de tweede graad van het dko gebeurt dit in een vertrouwde omgeving, gestructureerde context met toenemende zelfstandigheid, (be)geleid en geïnspireerd door de leerkracht. In de derde graad in een minder vertrouwde omgeving, gestructureerde context met toenemende zelfstandigheid, (be)geleid en geïnspireerd door de leerkracht.

⁸ De oorspronkelijke term is ‘psychomotorisch domein’. Deze dimensie beschrijft veranderingen op vlak van bewegen, handelen, handmatig manipuleren... in functie van een gezonde, veilige en fysiek actieve levensstijl. In dit leerplan spreken we eerder van ‘vaardigheidsdimensie’ waarbij ‘vaardigheid’ ruimer geïnterpreteerd wordt als het vermogen om een handeling bekwaam uit te voeren of een probleem op te lossen (www.woorden.org).

Voor de omschrijving van de beheersingsniveaus wordt uitgegaan van de taxonomieën van Bloom (cognitieve dimensie), Krathwohl, Bloom & Masia (affectieve dimensie) en Dave (psychomotorische dimensie/vaardigheidsdimensie). Een taxonomie ordent doelen volgens een eenduidig begrippenkader en omschrijft per niveau wat het gewenste leergedrag is (Rombaut, e.a., 2020 p. 19). Het werken met een taxonomie draagt zo bij aan het gebruik van een gemeenschappelijke taal bij leerkrachten in de academie.

Cognitief		Affectief		Vaardigheid	
A	herinneren: kennis ophalen uit het langetermijngeheugen	A	openstaan voor opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken...	A	een vaardigheid observeren en nadoen
B	begrijpen: kennis ophalen uit het langetermijngeheugen en er betekenis aan geven	B	reageren op opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken...	B	een vaardigheid uitvoeren na instructie
C	toepassen: verworven kennis en inzichten bij een nieuwe opdracht gebruiken	C	voorkeur tonen en belang hechten aan opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken...	C	een vaardigheid zelfstandig uitvoeren
D	analyseren: een geheel verdelen in onderdelen en bestuderen hoe de onderdelen aan elkaar en aan het geheel gerelateerd zijn en elkaar beïnvloeden	D	handelen vanuit een persoonlijk kader waarin voorkeuren, opvattingen, gedrag, gebeurtenissen, informatie, taken... geïnternaliseerd zijn, maar waarin nog conflicten zijn	D	een vaardigheid in een andere vorm toepassen en integreren met andere kennis en vaardigheden
E	evalueren: een oordeel geven en dat oordeel onderbouwen aan de hand van criteria	E	consistent en authentiek handelen vanuit een geïnternaliseerd en persoonlijk kader	E	een vaardigheid, in combinatie met andere vaardigheden, natuurlijk, automatisch spontaan en/of onbewust toepassen
F	creëren: kenniselementen samenbrengen en reorganiseren tot een nieuw coherent en functioneel geheel				

In het leerplan is ieder leerplandoel gekoppeld aan een beheersingsniveau van één of meerdere dimensies.

De classificatie van de doelen is louter beschrijvend en kent geen waardeoordeel toe aan de verschillende categorieën waartoe de doelen behoren. Het ene doel is m.a.w. niet superieur aan het andere (Rombaut e.a., 2020, p. 20). Specifiek m.b.t. de cognitieve dimensie mogen de beheersingsniveaus niet geïnterpreteerd worden als een lineaire opbouw van kennis of zonder meer gekoppeld worden aan een ambitieniveau. Zo kan 'analyseren' binnen een sterk afgebakende opdracht minder complex zijn dan 'begrijpen' in een bredere context of opdracht (Onderwijs Vlaanderen, 2019)⁹.

⁹ Dit citaat is afkomstig van Onderwijs Vlaanderen (2019). *Algemene uitgangspunten*. Te raadplegen via <https://onderwijsdoelen.be/uitgangspunten/4647>

➤ Hoe zijn de beheersingsniveaus doorvertaald in de leerplandoelen?

De leerkracht kan de beheersingsniveaus duidelijk herkennen in de leerplandoelen. Dit kan op twee manieren: via de handelingswerkwoorden enerzijds en via zgn. ‘verwijswoorden’ anderzijds.

De leerplandoelen zijn geformuleerd met behulp van handelingswerkwoorden die bij een bepaald beheersingsniveau horen. Deze werkwoorden drukken evalueerbaar gedrag uit en stellen leerkrachten in staat om na te gaan of de leerling het leerplandoel bereikt heeft of niet¹⁰.

Daarnaast werken we met zgn. ‘verwijswoorden’ die het beheersingsniveau verduidelijken in het leerplandoel zelf.

Binnen het cognitieve niveau spreken de handelingswerkwoorden vaak voor zich en bepalen zij wat geëvalueerd wordt. De handelingswerkwoorden op affectief niveau en vaardigheidsniveau zijn minder concreet naar evaluatie toe en worden daarom voor de duidelijkheid (vaak) aangevuld met verwijswoorden.

Hieronder enkele voorbeelden.

COGNITIEF		
	mogelijke handelingswerkwoorden	mogelijke verwijswoorden
A	benoemen, herkennen, memoriseren, opsommen, vertellen over, weergeven ...	
B	bespreken, beschrijven, het verband weergeven, in eigen woorden weergeven, in eigen woorden uitleggen, inschatten, koppelen, onderscheiden, toelichten, uitleggen, verbinden, verduidelijken, vergelijken, verhelderden ...	
C	aan de slag gaan met, gebruiken, gebruik maken van, inzetten, in praktijk brengen, laten zien (hoe), omgaan met, omzetten, opstellen, opvolgen, toepassen, ...	
D	analyseren, bestuderen, definiëren, in detail laten zien, interpretatie weergeven, onderzoeken, ontleden, samenhang beschrijven, selecteren ...	in functie van na analyse vanuit zelfreflectie vanuit inzicht en analyse
E	aftoetsen, beoordelen, bewaken, bijsturen, evalueren, nagaan, reflecteren, onderbouwen ...	
F	creëren, ideeën aanreiken, ontwerpen, vorm geven aan ...	

¹⁰ Uitzonderlijk wordt hiervan afgeweken: het leerplan behoudt het werkwoord ‘spelen’ in de eerste graad, omdat dit ‘spelen’ binnen de kunst domeinen een essentiële voorwaarde is om tot kunst te komen. ‘Spelen’ is in deze context veel breder dan ‘zich vermaken’ of ‘het uitvoeren van spelopdrachten’; het refereert aan het idee van de homo ludens (Latijn voor "spelende mens"), een mensbeeld waarin de mens eerst en vooral een spelend wezen is. Spel is een noodzakelijke voorwaarde om cultuur voort te brengen (Johan Huizinga, ‘Homo Ludens’). Verder bouwend op dit mensbeeld, wordt ‘spelen’ niet verengd tot een specifiek (operationeel) deelaspect. Spelen omvat de basishouding die de lerende aanneemt binnen de kunst domeinen; het ‘spelen’ omvat in die zin een verzameling van activiteiten zoals acteren, bespelen, doen alsof, zich vermaken, musiceren, muziek maken, iets op speelse wijze benaderen (Huizinga, 1938).

AFFECTIEF		
	mogelijke handelingswerkwoorden	mogelijke verwijswaarden
A	genieten van, openstaan voor, toelaten, zich opstellen ...	
B	bereid zijn, interesse tonen voor, zich houden aan ...	op vraag van
C	belang hechten aan, waarderen, waardering tonen, zoeken naar ...	vanuit eigen interesse
D	zich opstellen	persoonlijk / op persoonlijke wijze uit zichzelf vanuit de eigen artistieke visie, taal en aanpak vanuit de eigen visie vanzelfsprekend vinden
E	handelen	

VAARDIGHEID		
	mogelijke handelingswerkwoorden	mogelijke verwijswaarden
A	spelen met, volgen ...	
B	oefenen, uitproberen ...	aan de hand van afgesproken criteria binnen afgebakende opdrachten onder begeleiding zoals afgesproken
C	verfijnen	zelfstandig initiatief
D	combineren, inspelen op, integreren ...	in verschillende contexten zelfstandig + handelingswerkwoord op niveau D
E	beheersen	

(Opmerking: bij beheersingsniveau C is het woord 'zelfstandig' niet altijd noodzakelijk. Soms verwijst het werkwoord naar een handeling die enkel uit de leerling zelf kan voortkomen. Bijvoorbeeld bij het leerplandoel: 'gaat bewust aan de slag met het onverwachte, het toevallige, het onbekende in de artistieke praktijk'.)

Voor een beperkt aantal leerplandoelen zijn er geen specifieke handelingswerkwoorden of 'verwijswaarden'. Dit omdat het lezen van het hele leerplandoel duidelijk maakt welke beheersingsniveaus onderliggend zijn.

➤ Globaal beeld van de toegekende beheersingsniveaus

Voor het merendeel van de leerplandoelen zijn volgende beheersingsniveaus van toepassing.

	Cognitief	Affectief	Vaardigheid
1 ^e graad	A	A	A
2 ^e graad	B	B	B
3 ^e graad	C	C	B/C
4 ^e graad amateur vertolkend danser	C/D	D	(C)/D
4 ^e graad amateur creërend danser	D/E/F	D	(C)/D
4 ^e graad amateur choreograaf	D/E/F	D	D

Wil je nog meer informatie over de onderliggende systematiek van dit leerplan, contacteer dan de pedagogische begeleidingsdienst deeltijds kunstonderwijs van OVSG (hans.laureyn@ovsg.be) of raadpleeg het DKO-Kompas.

B. Onderliggende visie

Het onderwijs van steden en gemeenten is een openbare dienst en moet per definitie beantwoorden aan de principes van neutraliteit (OVSG, 2020). Neutraliteit krijgt binnen OVSG o.m. de invulling van ‘actief pluralisme’. Hieronder worden volgende principes verstaan:

- *Verbondenheid stimuleren*: Academies gaan uit van de gemeenschappelijke waarden, overtuigingen, aspiraties ... die mensen met elkaar delen, over en door alle mogelijke verschillen heen. Tegelijk spreken ze hun verwachtingen hieromtrent uit tegenover leerlingen en ouders. Ze maken in hun curriculum plaats voor gemeenschappelijke waarden. Door hun aanpak stimuleren ze de verbondenheid tussen mensen in hun eigen leer- en leefgemeenschap en in de samenleving.
- *Diversiteit erkennen en respecteren*: Academies erkennen en respecteren de diversiteit bij hun leerlingen (...). Tegelijk stellen ze duidelijk de verwachting dat leerlingen en ouders de aanwezige verschillen eveneens respecteren, dat ze bereid zijn te luisteren naar elkaar en begrip opbrengen voor andere opvattingen.
- *Diversiteit als meerwaarde benutten*: Voor het realiseren van hun doelen vertrekken academies van de meerwaarde die diversiteit biedt. Als dat mogelijk en relevant is, spelen ze in op de verschillen tussen leerlingen door hun aanpak en door het aanbieden van inhoud (curriculum). Ze doen dat onder meer door een kritische dialoog tussen levensbeschouwingen en overtuigingen te stimuleren.

Het kader van ‘Cultuur in de Spiegel’ sluit naadloos aan bij dit actief pluralistisch gedachtegoed. Een kernbegrip in dit kader is namelijk ‘culturele reflectie’. Dit is het reflecteren over en uitdrukking geven aan hoe mensen denken en handelen. Door stil te staan bij de eigen cultuur en die van anderen leren leerlingen hun eigen culturele interesses, argumenten, voorkeuren e.d. kennen en ontwikkelen ze een eigen culturele identiteit (Vermeersch e.a., 2016). Door in te zetten op culturele reflectie doorheen de opleiding kunnen leerlingen continu hun cultureel bewustzijn verruimen wat hen ook in staat stelt om steeds meer een actief pluralistische houding aan te nemen. In het leerplan willen we daarom expliciet aandacht hebben voor culturele reflectie. Dit gebeurt o.a. door binnen de kerncompetentie ‘onderzoeken’ een expliciete leerlijn rond culturele reflectie op te nemen¹¹. Daarnaast zijn er in het leerplan ook heel wat andere leerplandoelen terug te vinden die door hun formulering aanzetten tot culturele reflectie. Er zijn immers heel wat basiscompetenties en beroepskwalificaties/bijhorende activiteiten (bv. m.b.t. het reflecteren op eigen en andermans prestatie, werk en praktijk) die hier ruimte voor laten.

De culturele reflectie gebeurt door middel van de vier culturele basisvaardigheden: waarnemen, verbeelden, conceptualiseren en analyseren. In het leerplan zijn leerplandoelen m.b.t. elk van deze culturele vaardigheden terug te vinden.

Aansluitend bij ‘Cultuur in de Spiegel’ laten de leerplandoelen voldoende ruimte voor niet-talige reflectie. De keuze voor bv. het handelingswerkwoord ‘geeft weer’ in plaats van ‘geeft aan’, maakt duidelijk dat leerlingen hun reflectie kunnen uiten via taal, maar ook met hun lichaam, op een beeldende manier enz. De culturele media die zij hiervoor inzetten, zijn vrij te kiezen.

¹¹ De leerplandoelen rond culturele reflectie hangen nauw samen met diverse basiscompetenties en vormen daardoor geen uitbreidingsdoelen.

C. Doelgroep

Dit leerplan is bedoeld voor alle graden van de langlopende studierichtingen van het domein Dans en voor de kortlopende studierichtingen van het domein Dans.

Het bevat leerplandoelen voor

- de 1^e graad
- de 2^e graad
- alle opties van de 3^e graad
- alle opties van volgende studierichtingen (4^e graad):
 - amateur vertolkend danser
 - amateur creërend danser
 - amateur choreograaf

D. Doorvertaling van het leerplan

Doorvertaling op academieniveau

Elke academie dient vanuit haar eigen artistiek pedagogisch project en haar eigen reële mogelijkheden en noden verdere concrete invulling te geven aan dit leerplan voor de specifieke opties en vakken die ze aanbiedt.

Door de maatschappelijke verwachtingen te combineren met de specificiteit van de eigen context maakt ze een doorvertaling van de leerplandoelen en maakt ze vanuit haar artistiek-pedagogische visie keuzes naar pedagogisch-didactische aanpak en organisatie. Ze voedt, ondersteunt, stimuleert en bevordert zo de artistieke ontwikkeling van iedere lerende.

Vervolgens dient de leerkracht vanuit de academiespecifieke doorvertaling van de leerplandoelen het leerproces vorm te geven vanuit de specifieke leervraag van de lerende. Naarmate het leerproces vordert, sluiten de doelen steeds nauwer aan bij die leervraag en de optie/studierichting die de lerende volgt.

Doorvertaling op leerlingniveau

De leerplandoelen worden toegepast aansluitend bij het ontwikkelingsniveau van elke lerende. Aangezien deze ontwikkeling op diverse manieren, met verschillende snelheden, op uiteenlopende terreinen en vanuit individuele leervragen gebeurt, dient de academie oog te hebben voor de diversiteit van ieders ontwikkeling.

Elke academie kiest vrij de pedagogische methodes om de leerplandoelen te bereiken, rekening houdend met de ontwikkeling van de lerende. Om academies en leerkrachten hierbij te helpen en te inspireren, stelt de pedagogische begeleidingsdienst van OVSG pedagogisch-didactische wenken, begeleidingsmaterialen en methodieken ter beschikking.

E. Minimale materiële vereisten

1. Dansruimte¹²

- in de zaal is een vrije dansruimte beschikbaar van minstens 100 m² met een dansvloer van minstens 80 m²
- de kortste zijde is minstens 8 m lang en de hoogte van de zaal bedraagt minimaal 3,5 m
- een zwevende, gemakkelijk te onderhouden dansvloer met een geschikte gladheid, aangepast aan de dansvorm
- vastgemonteerde of verstelbare dansbarres in functie van de groepsgrootte
- spiegels langs één wand. Als alternatief voor vaste spiegels kan voorzien zijn in gemakkelijk verplaatsbare spiegels over een totale lengte van minimaal 8 m. In een multifunctionele zaal is het mogelijk deze spiegelwand af te sluiten met gordijnen.
- een gedeelte van de zaal is voorbehouden voor didactisch materiaal en begeleidingsinstrumenten
- voor de (live) begeleiding is een aangepast instrumentarium en professioneel audiomateriaal beschikbaar
- goede verluchting, verlichting en verwarming
- de akoestiek is aangepast aan spreekstem en muziek
- de dansactiviteit mag geen geluidshinder veroorzaken voor de andere activiteiten
- opbergruimte voor o.a. kostuums, rekwisieten en decorelementen
- jongens en meisjes beschikken over een afzonderlijke kleedruimte
- kleedruimtes en toiletten met wastafels bevinden zich in hetzelfde gebouw als de danszaal
- een kastje voor EHBO is binnen handbereik
- als de zaal multifunctioneel is, zijn oprolbare stroken kamerbreed tapijt beschikbaar

Indien relevant voor theoretische lessen

- tafels in functie van de groepsgrootte
- stoelen in functie van de groepsgrootte
- goede verluchting, verlichting en verwarming
- akoestisch aangepaste lokalen
- opbergmogelijkheden voor danskledij, kostuums, rekwisieten, didactisch materiaal

2. Didactisch materiaal

Standaard voor alle opties/studierichtingen (mede te bepalen door de betrokken leerkrachten):

- hedendaags ict-, audio-, video- en/of multimediamateriaal
- veilige internettoegang
- ruimte voor toonmomenten

Aanvullend didactisch materiaal in functie van de aangeboden opties/studierichtingen/lessen

- bord, beamer, presentatiemogelijkheden
- spiegels
- bibliotheek met vakliteratuur

¹² Vlaamse overheid (1999). Ministerieel besluit tot bepaling van de voorwaarden voor de aanvraag van een programmatie in het deeltijds kunstonderwijs en de behandeling ervan, de voorwaarden voor de melding van een structuurwijziging in het bestaande studieaanbod in het deeltijds kunstonderwijs en de infrastructuurvereisten voor de studierichting dans in het deeltijds kunstonderwijs. Te raadplegen via <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=12712>

- een aangepast instrumentarium en professioneel audiomateriaal voor de live begeleiding
- muziek- en dansrepertoire
- toegang tot online muziekstreamingsdiensten (optioneel)
- geluids- en lichtinstallatie (tijdelijk of permanent aanwezig in de academie)

F. Verklarende woordenlijst

- **Artistiek-culturele leven**
Het woord cultuur kent verschillende betekenissen. Wanneer we spreken van *het culturele leven* van een stad of gemeente verwijst het woord 'cultuur' naar de bovenbouw van de samenleving. Hiermee bedoelen we het deel van de samenleving dat niet met de harde onderlaag van economie en overheid samenvalt. Het gaat hier om die uitwisselingen tussen mensen waarbij vooral symbolen en uitdrukkingswijzen van belang zijn. Het culturele leven omvat veel meer dan enkel de kunstdomeinen; het is een belangrijk onderdeel van het maatschappelijk leven en voor velen ook van het individuele leven. Het heeft ruimtelijke, sociale en economische betekenis, het biedt mogelijkheden tot identificatie en discussie, tot ontspanning en (zelf)reflectie (Van den Broeck & Gieles, 2018). Het *artistiek-culturele leven* omvat alle verschijningsvormen waarin een bepaald kunstdomein in het dagelijkse leven tot uiting komt. In tegenstelling tot 'het culturele leven' is bij het artistiek-culturele leven telkens een (of meerdere) kunstdomeinen betrokken.
- **Artistiek parcours**
De ontwikkeling die een leerling doormaakt in zijn groei naar het amateur kunstenaarschap. Het ontwikkelen van een eigen artistieke visie, taal en/of aanpak vormt hier een onderdeel van.
- **Artistiek proces**
De weg van idee naar een mogelijk artistiek product; het doorlopen van de verschillende fasen waarin men op artistiek vlak kan experimenteren, vormgeven en (re)produceren.
- **Beschrijven**
In eigen woorden schetsen.
- **Bewegingsaanzet**
De plaats of intentie van waaruit een beweging vertrekt.
- **Bewegingskwaliteit**
De kwaliteit, het karakter of de zeggingskracht van een dansbeweging. Dit ontstaat door de specifieke combinatie van de danselementen of de articulatie van de dansbeweging op zich.
- **Bewegingslokalisatie**
De anatomisch bepaalde plaats in het lichaam waar de beweging geïnitieerd wordt.
- **Bewegingsverloop**
De lijn die een beweging maakt in de ruimte.
- **Componenten van dansante contexten**
Dit zijn o.m. dansruimte, muziek, kostumering, decor, attributen, make-up, theatrale en audiovisuele middelen.
- **Courante en relevante technologische media**
Hedendaagse media en tools die worden ingezet om beeld en geluid over te dragen, te transformeren of te communiceren i.f.v. de danspraktijk zoals (sociale media) apps, smartphone, tablet en audio- en video-opname apparatuur.
- **Culturele reflectie**
Cultuur is reflecteren op wat mensen denken en doen. Het is het antwoord dat mensen geven op vragen als: hoe zien we als mens de wereld? Hoe gaan we om met elkaar? Hoe voelen we ons? Hoe ervaren we zaken? Welke mogelijkheden zien we? (Vlaamse overheid, 2016). Er kunnen vier soorten culturele reflectie aan bod komen tijdens de lessen (Vermeersch e.a., 2014):
 - *Reflectie op het zelf*: reflecteren op wat de leerling zelf doet aan betekenisgeving;
 - *Reflectie op de ander*: reflecteren op wat de andere leerling(en) doet aan betekenisgeving;
 - *Reflectie op de omgeving*: reflecteren op wat de eigen groep, (sub)cultuur, samenleving zelf doet aan betekenisgeving. Het gaat om de groepen waartoe de leerling(en) behoort

- of wiens waarden en normen men deelt;
- *Reflectie op een andere cultuur*: reflecteren op wat andere groepen, (sub)culturen doen aan betekenisgeving.
- **Dansante context**
Het geheel van specifieke elementen die de eigenheid van een dansgenre bepalen, zoals bijvoorbeeld de pointes bij klassieke dans en de sneakers bij urban.
- **Danselementen**
Zijn elementen als lichaam, tijd, kracht en ruimte, die in iedere beweging een rol spelen; ze worden danselementen genoemd omdat het specifieke, gevarieerde samenspel van deze elementen bij een beweging het danskarakter bepaalt.
- **Dansrepertoire**
Een verzameling van verschillende choreografieën, zowel eigen creaties als bestaand repertoire.
- **Expressiemogelijkheden**
Mogelijkheden om gevoelens en (artistieke) inspiratie uit te drukken.
- **Gericht waarnemen**
Het actief selecteren van zintuiglijke informatie en de beleving die men daarbij ervaart. In tegenstelling tot de loutere (automatische) waarneming is dit een gecontroleerd en bewust proces dat een zekere mentale concentratie of aandacht vereist (vb. observeren, gericht luisteren, gericht proeven, gericht ruiken, tasten, ...) (Vermeersch e.a., 2016).
- **Intuïtie**
Wat men aanvoelt zonder erover na te denken.
- **Leefwereld:**
Wat zich rondom de lerende afspeelt en hem/haar bezighoudt. De beleefde werkelijkheid met vertrouwde zaken die de lerende door eigen ervaringen in zich heeft opgenomen en zich kan voorstellen.
- **Transversaal**
Verticale competentie-overschrijdende samenhang.
- **Uitdrukingsvorm**
De vorm waarin iets tot uitdrukking wordt gebracht (bv. een film, een lied, een dans, een schilderij, een tekening, een gedicht ...).

G. Woord van dank

Het leerplan en de bijhorende ondersteuningsmaterialen zijn door de pedagogische begeleidingsdienst van OVSG opgemaakt in samenwerking met leerkrachten, directies en experts uit het deeltijds kunstonderwijs. Wij danken deze ambassadeurs voor hun inzet en betrokkenheid en blijven hen in de toekomst verder betrekken bij de verdere ontwikkeling ervan.

H. Bronnen

Ensie (2020). Te raadplegen via www.ensie.nl

Huizinga, J. (1938, in herziene druk 2009). *Homo Ludens*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Nederlands woordenboek (2020). Te raadplegen via www.woorden.org

Rombaut, E., Molein, I., & Van Severen, T. (2020). *De herziene taxonomie van Bloom in de klas. Een inspiratieboek voor de leerkracht*. Kalmthout: Pelckmans Pro.

OVSG (2020). *Beginselverklaring neutraliteit van het stedelijke en gemeentelijk onderwijs*. Te raadplegen via <https://www.ovsg.be/gemeentelijk-onderwijs/beginselverklaring-neutraliteit>

Standaert, R., Troch, F., Peeters, I., & Piedfort, S. (2009). *Leren en onderwijzen. Inleiding tot de algemene didactiek*. Leuven: Acco.

Struyven, K., Sieren, E., Dochy, F. & Janssens, S. (2010). *Groot worden, de ontwikkeling van baby tot adolescent*. Tiel: Lannoo

Van Dale (2018). *Van Dale online*. Te raadplegen via <http://www.vandale.be/>

Van den Broeck, A., & Gieles, Y. (2018). *Het culturele leven*. Te raadplegen via <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2018/11/08/het-culturele-leven>

Vermeersch, L., Vandenbroucke, A., De Backer, F., Lombaerts, K., Elias, W., & Groenez, S. (2016). *Culturele basisvaardigheden. Een ontwikkelingslijn op basis van de cultuurtheorie 'Cultuur in de Spiegel'*. Te raadplegen via https://www.cultuurkuur.be/sites/default/files/cis_culturele_basisvaardigheden.pdf

Vermeersch, L., Vandenbroucke, A., De Backer, F., Lombaerts, K., Elias, W., & Groenez, S. (2014). *Cultuur over cultuur. Cultuurreflectie in de ontwikkelingsdoelen en eindtermen van het Vlaamse basis- en secundair onderwijs: een analyse op basis van de cultuurtheorie 'Cultuur in de Spiegel'*. Te raadplegen via https://www.cultuurkuur.be/sites/default/files/cis_cultuur_over_cultuur.pdf

Vlaamse overheid (2018). *Basiscompetenties en beroepskwalificaties in het DKO*. Te raadplegen via <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/basiscompetenties-en-beroepskwalificaties-in-het-dko>

Vlaamse overheid (2016). *De cultuurspiegel. Jouw gids voor cultuur op school*. Te raadplegen via https://www.mijncultuurspiegel.be/pdf/decultuurspiegel_gids.pdf

Vlaamse overheid (2020). *De Vlaamse Kwalificatiestructuur*. Te raadplegen via <https://www.vlaamsekwalificatiestructuur.be/>

Vlaamse overheid (1999). *Ministerieel besluit tot bepaling van de voorwaarden voor de aanvraag van een programmatie in het deeltijds kunstonderwijs en de behandeling ervan, de voorwaarden voor de melding van een structuurwijziging in het bestaande studieaanbod in het deeltijds kunstonderwijs en de infrastructuurvereisten voor de studierichting dans in het deeltijds kunstonderwijs*. Te raadplegen via <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=12712>

Vlaamse overheid (2020). *Onderwijsdoelen*. Te raadplegen via www.onderwijsdoelen.be

Vlaamse overheid (2019). *Onderwijsdoelen. Algemene uitgangspunten*. Te raadplegen via <https://onderwijsdoelen.be/uitgangspunten/4647>

Vlaams Parlement (2018). *Ontwerp van decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs*. Te raadplegen via <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1362334>

Vlaamse overheid (2020). *VKS. Samenhang. Amateur podiumkunsten*. Te raadplegen via https://app.akov.be/pls/pakov/f?p=VLAAMSE_KWALIFICATIESTRUCTUUR:BEROEPENSAMENHANG::NO::P1050 BK DOSSIER ID:4121

DEEL 2: LEERPLANDOELLEN

TRANSVERSAAL

1 ^{ste} graad	2 ^{de} graad	3 ^{de} graad	4 ^{de} graad amateur vertolkend danser	4 ^{de} graad amateur creërend danser	4 ^{de} graad amateur choreograaf
	geeft in eigen woorden de kerncompetenties weer	geeft het verband tussen twee of meer kerncompetenties weer	definieert kunstenaarschap op basis van inzicht in de zes kerncompetenties	definieert kunstenaarschap op basis van inzicht in de zes kerncompetenties	definieert kunstenaarschap op basis van inzicht in de zes kerncompetenties
	voert onder begeleiding combinaties van kerncompetenties uit	voert bewust combinaties van kerncompetenties uit	integreert de zes kerncompetenties in de artistieke praktijk	integreert de zes kerncompetenties in de artistieke praktijk	integreert de zes kerncompetenties in de artistieke praktijk

INDIVIDUELE GEDREVENHEID TONEN: de leerling vertrouwt op de eigen expressiemogelijkheden en wil zijn creatieve resultaten tonen.

1 ^{ste} graad	2 ^{de} graad	3 ^{de} graad	4 ^{de} graad amateur vertolkend danser	4 ^{de} graad amateur creërend danser	4 ^{de} graad amateur choreograaf
stelt zich geïnteresseerd, verwonderd en gemotiveerd op	toont interesse, verwondering en motivatie	toont interesse, verwondering, motivatie en persoonlijkheid	toont persoonlijkheid en een eigen aanpak in de vertolking	hanteert een eigen artistieke visie, taal en aanpak in de creatie en vertolking	hanteert een eigen artistieke visie, taal en aanpak bij het choreograferen
geeft weer welke sterktes en mogelijkheden men bij zichzelf ontdekt	<p>schat de eigen artistieke, fysieke en psychomotorische sterktes en mogelijkheden in</p> <p>probeert onder begeleiding eigen artistieke, fysieke en psychomotorische mogelijkheden uit</p> <p>spreekt in positieve en objectieve termen over het eigen lichaam</p>	<p>laat eigen artistieke, fysieke en psychomotorische sterktes en mogelijkheden zien doorheen het artistieke parcours</p> <p>waardeert eigen artistieke, fysieke en psychomotorische mogelijkheden</p>	beklemtoont vanuit zelfreflectie eigen artistieke sterktes en mogelijkheden doorheen het artistieke parcours	beklemtoont vanuit zelfreflectie eigen artistieke sterktes en mogelijkheden doorheen het artistieke parcours	beklemtoont vanuit zelfreflectie eigen artistieke sterktes en mogelijkheden doorheen het artistieke parcours
geeft persoonlijke voorkeuren weer	bepaalt onder begeleiding realistische doelen die aansluiten bij persoonlijke voorkeuren	bepaalt onder begeleiding realistische, ambitieuze doelen die aansluiten bij persoonlijke voorkeuren	bepaalt ambitieuze en gewaagde doelen die aansluiten bij persoonlijke voorkeuren en de eigen aanpak	bepaalt ambitieuze en gewaagde doelen die aansluiten bij de eigen artistieke visie, taal en aanpak	bepaalt ambitieuze en gewaagde doelen die aansluiten bij de eigen artistieke visie, taal en aanpak

CREËREN EN (DRANG TOT) INNOVEREN: de leerling komt actief en uit zichzelf met artistieke vormgevingen, benaderingen en inzichten.

1 ^{ste} graad	2 ^{de} graad	3 ^{de} graad	4 ^{de} graad amateur vertolkend danser	4 ^{de} graad amateur creërend danser	4 ^{de} graad amateur choreograaf
neemt gericht waar	beschrijft nieuwe waarnemingen, indrukken, ervaringen en gedachten	gaat onder begeleiding aan de slag met nieuwe waarnemingen, indrukken, ervaringen en gedachten	verwerkt zelfstandig nieuwe waarnemingen, indrukken, ervaringen en gedachten in de vertolking	integreert zelfstandig nieuwe waarnemingen, indrukken, ervaringen en gedachten in de creatie, improvisatie en vertolking	integreert zelfstandig nieuwe waarnemingen, indrukken, ervaringen en gedachten in de choreografie
	geeft in eigen woorden dansante expressiemogelijkheden weer probeert onder begeleiding dansante expressiemogelijkheden uit	experimenteert zelfstandig met dansante expressiemogelijkheden		neemt de fase van het experimenteren met dansante expressiemogelijkheden systematisch op in het creatieproces	
	geeft in eigen woorden weer hoe andere domeinen betrokken worden bij beweging en dans	experimenteert onder begeleiding met het betrekken van andere domeinen bij beweging en dans	betreft zelfstandig uitdrukkingsvormen uit andere domeinen in functie van de vertolking	betreft zelfstandig uitdrukkingsvormen uit andere domeinen in functie van de creatie, improvisatie en vertolking	selecteert zelfstandig uitdrukkingsvormen uit andere domeinen in functie van de choreografie
laat eigen emoties, verbeelding en ervaringen toe binnen afgebakende opdrachten	gebruikt onder begeleiding intuïtie, eigen emoties, verbeelding, gedachten en ervaringen binnen afgebakende opdrachten	gebruikt onder begeleiding intuïtie, eigen en andermans emoties, verbeelding, gedachten en ervaringen	verwerkt zelfstandig intuïtie, eigen en andermans emoties, verbeelding, gedachten en ervaringen in de vertolking	integreert zelfstandig intuïtie, eigen en andermans emoties, verbeelding, gedachten en ervaringen in functie van de creatie, improvisatie en vertolking	integreert zelfstandig intuïtie, eigen en andermans emoties, verbeelding, gedachten en ervaringen in functie van de choreografie
stelt zich nieuwsgierig op	probeert onder begeleiding mogelijkheden en kansen van het onverwachte, toevallige en onbekende uit	gaat bewust aan de slag met het onverwachte, het toevallige, het onbekende	gaat bewust aan de slag met het onverwachte, het toevallige, het onbekende in de artistieke praktijk	integreert het onverwachte, toevallige en onbekende in de artistieke praktijk	integreert het onverwachte, toevallige en onbekende in de artistieke praktijk neemt beslissingen bij onverwachte voorvallen
	geeft in eigen woorden verschillende creatieve mogelijkheden en beperkingen weer	maakt eigen artistieke keuzes, rekening houdend met verschillende creatieve mogelijkheden en beperkingen	reikt artistieke ideeën aan m.b.t. de vertolking, rekening houdend met verschillende creatieve mogelijkheden en beperkingen	ontwerpt artistieke concepten vanuit de eigen visie, rekening houdend met verschillende creatieve mogelijkheden en beperkingen	ontwerpt artistieke concepten vanuit de eigen visie, rekening houdend met verschillende creatieve mogelijkheden en beperkingen

	brengt onder begeleiding gemaakte keuzes in praktijk	brengt onder begeleiding eigen artistieke keuzes in praktijk	brengt eigen artistieke keuzes in praktijk geeft vorm aan de eigen artistieke praktijk op basis van eigen keuzes	zet zelfstandig eigen artistieke keuzes om in uitvoerbare concepten geeft vorm aan de eigen artistieke praktijk, taal en visie op basis van eigen keuzes selecteert zelfstandig materialen, technieken en methodes in functie van de creatie of de voorstelling maakt een schematische representatie van het creatieproces en de voorstelling	zet zelfstandig eigen artistieke keuzes om in uitvoerbare concepten geeft vorm aan de eigen artistieke praktijk, taal en visie op basis van eigen keuzes bepaalt de voorwaarden voor de regie van een dansvoorstelling (<i>dansers, materialen, techniek ...</i>), rekening houdend met de mogelijkheden maakt een schematische representatie van het creatieproces en de voorstelling stelt een planning en een uitvoeringsschema op stuurt de encenering en planning bij naargelang het verloop van de repetities en voorstellingen
geeft weer wat creatief is	toont creativiteit bij afgebakende (improvisatie-)opdrachten en eigen creaties	toont creativiteit bij (improvisatie-)opdrachten en eigen creaties	toont creativiteit bij het vertolken	creëert nieuw dansmateriaal vanuit de eigen artistieke visie, taal en aanpak	creëert nieuwe choreografieën vanuit de eigen artistieke visie, taal en aanpak
	is bereid om initiatief te tonen bij afgebakende (improvisatie-)opdrachten en eigen creaties	neemt initiatief bij (improvisatie-)opdrachten en eigen creaties			
	bewerkt onder begeleiding bestaand dansmateriaal op een eenvoudige manier	bewerkt zelfstandig bestaand dansmateriaal		bewerkt vanuit de eigen artistieke visie, taal en aanpak een bestaande choreografie, rekening houdend met het artistieke concept en de context	bewerkt vanuit de eigen artistieke visie, taal en aanpak een bestaande choreografie, rekening houdend met het artistieke concept en de context
	durft te improviseren binnen een afgebakende opdracht	improviseert binnen een opdracht	improviseert	improviseert	

VAKDESKUNDIGHEID INZETTEN: de leerling zet verworven kunstvormspecifieke kwaliteiten in bij het gebruik van een artistieke uitdrukkingvorm.

1 ^{ste} graad	2 ^{de} graad	3 ^{de} graad	4 ^{de} graad amateur vertolkend danser	4 ^{de} graad amateur creërend danser	4 ^{de} graad amateur choreograaf
	start onder begeleiding een eenvoudig artistiek proces en onderhoudt het	start zelfstandig een eenvoudig artistiek proces, onderhoudt het en rondt het af	ontwikkelt zelfstandig een artistiek proces en komt tot een afgewerkt geheel	ontwikkelt zelfstandig een artistiek proces en komt tot een afgewerkt geheel	ontwikkelt zelfstandig een artistiek proces en komt tot een afgewerkt geheel
speelt met bouwstenen (<i>taal, lichaam, ruimte, tijd, kracht, vorm, kleur, digitale data</i>)	legt in eigen woorden de elementen van dans uit (<i>ruimte, tijd, kracht, muzikaliteit, dynamiek, en lichaam</i>)				
speelt met eenvoudige combinaties van bouwstenen (<i>taal, lichaam, ruimte, tijd, kracht, vorm, kleur, digitale data</i>)	experimenteert onder begeleiding met elementen van dans (<i>ruimte, tijd, kracht, muzikaliteit, dynamiek, en lichaam</i>)	zet zelfstandig elementen van dans (<i>ruimte, tijd, kracht, muzikaliteit, dynamiek, en lichaam</i>) in, zowel in eigen als in aangeleerd dansmateriaal	integreert zelfstandig elementen van dans (<i>ruimte, tijd, kracht, muzikaliteit, dynamiek en lichaam</i>) in eigen en aangeleerd dansmateriaal	integreert zelfstandig elementen van dans (<i>ruimte, tijd, kracht, muzikaliteit, dynamiek en lichaam</i>) in aangeleerd dansmateriaal, eigen creaties en improvisaties	
speelt met elementen van samenhang, herhaling, contrast, verwachting en verrassing	onderscheidt gradaties van bewegingskwaliteiten				
	experimenteert onder begeleiding met gradaties van bewegingskwaliteiten	zet zelfstandig verschillende gradaties van bewegingskwaliteiten in, zowel in eigen als in aangeleerd dansmateriaal	integreert zelfstandig verschillende gradaties van bewegingskwaliteiten in eigen en aangeleerd dansmateriaal	integreert zelfstandig verschillende gradaties van bewegingskwaliteiten in aangeleerd dansmateriaal, eigen creaties en improvisaties	
	benoemt elementaire danstechnische vaardigheden	benoemt danstechnische vaardigheden			
	voert zelfstandig elementaire danstechnische vaardigheden uit	voert zelfstandig danstechnische vaardigheden van de gekozen dansstijl uit, zowel in eigen als in aangeleerd dansmateriaal	combineert zelfstandig danstechnische vaardigheden van de gekozen dansstijl, zowel in eigen als in aangeleerd dansmateriaal	combineert zelfstandig danstechnische vaardigheden in aangeleerd dansmateriaal, eigen creaties en improvisaties	
	experimenteert onder begeleiding met bewegingslokalisaties en -verlopen in functie van elementaire danstechnische vaardigheden	laat zien waar de beweging aanzet, hoe die verloopt en waar die eindigt	laat in detail zien waar de beweging aanzet, hoe die verloopt en waar die eindigt	laat in detail zien waar de beweging aanzet, hoe die verloopt en waar die eindigt	

	onderscheidt componenten van dansante contexten (<i>dansruimte, muziek, theatrale middelen en audiovisuele middelen</i>)	experimenteert onder begeleiding met componenten van dansante contexten (<i>dansruimte, muziek, theatrale middelen en audiovisuele middelen</i>) zowel in eigen als in aangeleerd dansmateriaal	maakt zelfstandig gebruik van componenten van dansante contexten (<i>dansruimte, muziek, theatrale middelen en audiovisuele middelen</i>), zowel in eigen als in aangeleerd dansmateriaal	maakt zelfstandig gebruik van componenten van dansante contexten (<i>dansruimte, muziek, theatrale middelen en audiovisuele middelen</i>) in aangeleerd dansmateriaal, eigen creaties en improvisaties	
	legt woordenschat eigen aan de dans(cultuur) uit	gebruikt woordenschat eigen aan de dans(cultuur)	gebruikt artistieke woordenschat	gebruikt artistieke woordenschat	gebruikt artistieke woordenschat
	onderscheidt elementaire muzikale structuren, terminologie en genres	maakt onder begeleiding gebruik van muzikale structuren, terminologie en genres	maakt zelfstandig gebruik van muzikale structuren, terminologie en genres	maakt zelfstandig gebruik van muzikale structuren, terminologie en genres	
	is bereid om verschillende mogelijkheden van courante en relevante technologische media te gebruiken	gebruikt onder begeleiding de mogelijkheden van courante en relevante technologische media in functie van de uitvoering of creatie	gebruikt zelfstandig courante en relevante technologische media is bereid om technologische ontwikkelingen en tendensen op te volgen	gebruikt zelfstandig courante en relevante technologische media is bereid om technologische ontwikkelingen en tendensen op te volgen	is bereid om technologische ontwikkelingen en tendensen op te volgen
	voert onder begeleiding afgebakende opdrachten uit, waarin verschillende artistieke stijlen, dansvormen en werkwijzen aan bod komen	maakt onder begeleiding gebruik van verschillende artistieke stijlen, dansvormen en werkwijzen	zet zelfstandig vertolkingen neer, gekoppeld aan diverse artistieke stijlen, dansvormen en werkwijzen	zet zelfstandig vertolkingen neer, gekoppeld aan artistieke stijlen, dansvormen en werkwijzen	
	memoriseert bewegingscombinaties	memoriseert choreografieën	memoriseert choreografieën of (delen van) dansvoorstellingen	memoriseert choreografieën of (delen van) dansvoorstellingen	
	onderhoudt onder begeleiding een elementair dansrepertoire, bestaand uit aangeleerd en eigen dansmateriaal	onderhoudt zelfstandig een relevant dansrepertoire, bestaand uit aangeleerd en eigen dansmateriaal bouwt onder begeleiding een relevant dansrepertoire op, bestaand uit aangeleerd en eigen dansmateriaal	bouwt zelfstandig een relevant dansrepertoire op, rekening houdend met het eigen ontwikkelingsniveau, eigen voorkeuren en een diversiteit aan artistieke dansstijlen	bouwt zelfstandig een relevant dansrepertoire op, met eigen en aangeleerd dansmateriaal, rekening houdend met het eigen ontwikkelingsniveau en een diversiteit aan artistieke dansstijlen	

	<p>kijkt gericht naar het eigen bewegen en dansen aan de hand van afgesproken criteria</p> <p>geeft na afloop van het eigen dansen en bewegen in eigen woorden weer hoe techniek, danselementen en parameters werden ingezet</p>	<p>kijkt zelfstandig naar het eigen bewegen en dansen met een kritische blik</p> <p>beoordeelt hoe techniek, danselementen en parameters werden ingezet in de eigen uitvoering</p>	<p>kijkt zelfstandig naar de eigen vertolking met een kritische blik</p> <p>stuurt de eigen vertolking bij op basis van kritische zelfevaluatie</p> <p>gaat na of de bijstellingen van de eigen vertolking het gewenste effect hebben</p>	<p>kijkt zelfstandig naar de eigen creatie, improvisatie en vertolking met een kritische blik</p> <p>stuurt de eigen creatie of vertolking bij op basis van kritische zelfevaluatie</p> <p>gaat na of de bijstellingen van de eigen creatie of vertolking het gewenste effect hebben</p> <p>gaat na of de artistieke keuzes het gewenste effect hebben bereikt</p>	<p>kijkt zelfstandig naar de eigen artistieke praktijk (<i>visie, ideeën en werkwijze</i>) met een kritische blik</p> <p>stuurt de eigen praktijk bij op basis van kritische zelfevaluatie</p> <p>gaat na of de bijstellingen van de eigen praktijk het gewenste effect hebben</p> <p>gaat na of de artistieke keuzes het gewenste effect hebben bereikt</p>
	<p>is bereid om nauwkeurig en zorgvuldig te werken binnen afgebakende beweeg- en dansopdrachten</p>	<p>werkt nauwkeurig en aandachtig, met oog voor afwerking tijdens het bewegen en dansen</p> <p>hecht belang aan nauwkeurigheid en afwerking</p>	<p>komt uit zichzelf tot stilistische verfijning tijdens het bewegen en dansen</p>	<p>komt uit zichzelf tot stilistische verfijning tijdens het creëren, improviseren en vertolken</p>	<p>werkt voortdurend met grote precisie, oog voor detail en artistieke kwaliteit</p>
	<p>toont beweeg- en dansplezier</p>	<p>neemt zelf initiatief om frequent te bewegen en te dansen</p>	<p>gaat uit zichzelf op zoek naar kansen om binnen of buiten de academie te bewegen en te dansen</p>	<p>gaat uit zichzelf op zoek naar kansen om binnen of buiten de academie te creëren, vertolken en/of te improviseren</p>	<p>gaat uit zichzelf op zoek naar kansen om binnen of buiten de academie te creëren</p>
<p>volgt de stappen die nodig zijn om doelmatig, duurzaam en veilig om te gaan met lichaam, instrument en materiaal van zichzelf en de ander</p>	<p>verheldert welke stappen nodig zijn om doelmatig, duurzaam en veilig om te gaan met lichaam, instrument en materiaal van zichzelf en de ander</p> <p>gaat op vraag en onder begeleiding doelmatig, duurzaam en veilig om met lichaam, instrument en materiaal van zichzelf en de ander</p>	<p>gaat onder begeleiding doelmatig, duurzaam en veilig om met lichaam, instrument en materiaal van zichzelf en de ander</p> <p>hecht belang aan het doelmatig, duurzaam en veilig omgaan met lichaam, instrument en materiaal van zichzelf en de ander</p>	<p>gaat op zelfstandige wijze doelmatig, duurzaam en veilig om met lichaam, instrument en materiaal van zichzelf en de ander</p> <p>vindt het vanzelfsprekend om doelmatig, duurzaam en veilig om te gaan met lichaam, instrument en materiaal van zichzelf en de ander</p>	<p>gaat op zelfstandige wijze doelmatig, duurzaam en veilig om met lichaam, instrument en materiaal van zichzelf en de ander</p> <p>vindt het vanzelfsprekend om doelmatig, duurzaam en veilig om te gaan met lichaam, instrument en materiaal van zichzelf en de ander</p> <p>bewaakt het fysieke en mentale welzijn van de dansers</p>	<p>gaat op zelfstandige wijze doelmatig, duurzaam en veilig om met lichaam, instrument en materiaal van zichzelf en de ander</p> <p>vindt het vanzelfsprekend om doelmatig, duurzaam en veilig om te gaan met lichaam, instrument en materiaal van zichzelf en de ander</p> <p>bewaakt het fysieke en mentale welzijn van de betrokkenen</p>

ONDERZOEKEN: de leerling analyseert een proces en een product en reflecteert en communiceert erover.

1 ^{ste} graad	2 ^{de} graad	3 ^{de} graad	4 ^{de} graad amateur vertolkend danser	4 ^{de} graad amateur creërend danser	4 ^{de} graad amateur choreograaf
herkent elementaire artistieke uitdrukkingvormen geeft weer hoe artistieke uitdrukkingvormen inspirerend zijn	vergelijkt mogelijkheden van dansante uitdrukkingvormen	onderzoekt mogelijkheden van uitdrukkingvormen uit verschillende domeinen	onderzoekt voortdurend mogelijkheden van uitdrukkingvormen uit verschillende domeinen	onderzoekt voortdurend mogelijkheden van uitdrukkingvormen uit verschillende domeinen	onderzoekt voortdurend mogelijkheden van uitdrukkingvormen uit verschillende domeinen
	onderscheidt onder begeleiding de danselementen en componenten van de dansante context in eenvoudige dansmateriaal	analyseert onder begeleiding eenvoudige dansmateriaal op basis van de danselementen en de componenten van de dansante context	analyseert zelfstandig dansmateriaal in functie van de eigen vertolking bestudeert de thematiek en/of de context in functie van de eigen vertolking	analyseert zelfstandig dansmateriaal in functie van de creatie en vertolking geeft de eigen interpretatie van de artistieke kwaliteiten van het oorspronkelijke stuk weer onderzoekt diepgaand de thematiek en/of context met het oog op het creatieproces en de voorstelling	analyseert zelfstandig dansmateriaal in functie van de choreografie bepaalt zelfstandig de nood aan artistieke medewerkers voor een voorstelling geeft de eigen interpretatie van de artistieke kwaliteiten van het oorspronkelijke stuk weer onderzoekt diepgaand de thematiek en/of context met het oog op het creatieproces en de voorstelling
toont nieuwsgierigheid voor artistieke uitdrukkingvormen binnen de eigen leefwereld	vertelt over dansante uitdrukkingvormen binnen de eigen leefwereld	beschrijft onder begeleiding dansante uitdrukkingvormen binnen de eigen leefwereld en het effect ervan	analyseert zelfstandig dansante uitdrukkingvormen uit de eigen en andere culturen en het effect ervan	analyseert zelfstandig dansante uitdrukkingvormen uit de eigen en andere culturen en het effect ervan	analyseert zelfstandig dansante uitdrukkingvormen uit de eigen en andere culturen en het effect ervan
	is bereid om deel te nemen aan het culturele leven	neemt vanuit eigen interesse deel aan het artistiek-culturele leven	neemt uit zichzelf deel aan het artistiek-culturele leven in functie van de eigen artistieke groei	neemt uit zichzelf deel aan het artistiek-culturele leven in functie van de eigen artistieke groei	neemt uit zichzelf deel aan het artistiek-culturele leven in functie van de eigen artistieke groei
	toont interesse voor diverse dansstijlen, dansvormen en werkwijzen	benoemt dansstijlen, dansvormen, choreografen en dansgezelschappen onderscheidt dansante kunst- en cultuuruitingen situeert kunst- en cultuurhistorische feiten, dansstijlen, dansvormen, werkwijzen, choreografen en dansgezelschappen	beschrijft de samenhang tussen kunst- en cultuurhistorische feiten, dansstijlen, dansvormen, werkwijzen, choreografen en dansgezelschappen	beschrijft de samenhang tussen kunst- en cultuurhistorische feiten, dansstijlen, dansvormen, werkwijzen, choreografen en gezelschappen	beschrijft de samenhang tussen kunst- en cultuurhistorische feiten, dansstijlen, dansvormen, werkwijzen, choreografen en dansgezelschappen

	onderscheidt aangeboden inspirerende kunst- en cultuurbronnen	verzamelt inspirerende kunst- en cultuurbronnen binnen een afgebakende opdracht	verzamelt zelfstandig inspirerende bronnen vanuit kunst- en cultuurhistorisch inzicht met het oog op de vertolking	verzamelt zelfstandig diverse inspirerende bronnen in functie van de verruiming van het kunst- en cultuurhistorisch inzicht selecteert inspirerende bronnen in functie van de creatie of voorstelling	verzamelt zelfstandig diverse inspirerende bronnen in functie van de verruiming van het kunst- en cultuurhistorisch inzicht selecteert inspirerende bronnen in functie van de choreografie
	geeft de eigen voorkeuren en vooroordelen op vlak van kunst en cultuur weer	beschrijft de redenen van de eigen voorkeuren en vooroordelen op vlak van kunst en cultuur	onderbouwt hoe de eigen voorkeuren en vooroordelen op vlak van kunst en cultuur invloed hebben op het eigen artistieke parcours	onderbouwt hoe de eigen voorkeuren en vooroordelen op vlak van kunst en cultuur invloed hebben op het eigen artistieke parcours	onderbouwt hoe de eigen voorkeuren en vooroordelen op vlak van kunst en cultuur invloed hebben op het eigen artistieke parcours
geeft waarnemingen en indrukken weer	observeert onder begeleiding de bewegings- en danscombinaties van anderen geeft in eigen woorden weer hoe de ander danstechniek, danselementen en parameters inzet in de uitvoering of creatie	observeert zelfstandig bewegings- en danscombinaties van anderen bespreekt hoe de ander danstechniek, danselementen en parameters inzet tijdens de uitvoering of creatie bespreekt welke inspirerende elementen uit andermans uitvoering men wil meenemen naar de eigen uitvoering of creatie	observeert zelfstandig bewegings- en danscombinaties van anderen in functie van de voorstelling evalueert de solo-/groepsprestatie neemt inspirerende elementen uit andermans vertolking mee naar de eigen vertolking	observeert zelfstandig bewegings- en danscombinaties van anderen in functie van de voorstelling evalueert samen met de betrokkenen de solo-/groepsprestatie doet op basis van de evaluatie suggesties om de solo-/groepsprestatie te verbeteren verwerkt op persoonlijke wijze inspirerende elementen uit andermans vertolking in de eigen creatie en vertolking	beheerst het doelgericht observeren van bewegings- en danscombinaties van anderen evalueert samen met de betrokkenen de solo-/groepsprestatie doet op basis van de evaluatie suggesties om de solo-/groepsprestatie te verbeteren verwerkt op persoonlijke wijze inspirerende elementen uit andermans praktijk in de eigen praktijk
	geeft in eigen woorden de betekenis van beweging weer	verduidelijkt het artistieke idee, het verhaal of de emotie in andermans beweging of dans	ontleedt het artistieke idee, het verhaal of de emotie in andermans uitvoering	ontleedt het artistieke idee, het verhaal of de emotie in andermans creatie of vertolking	ontleedt het artistieke idee, het verhaal of de emotie in andermans uitvoering of creatie
staat ervoor open om deel te nemen aan een gesprek rond culturele reflectie	koppelt een dansuitvoering aan culturele reflectie	toont waardering voor een dansuitvoering op basis van culturele reflectie	analyseert op welke manier inzichten, verkregen vanuit culturele reflectie, een invloed hebben op de eigen vertolking	analyseert op welke manier inzichten, verkregen vanuit culturele reflectie, een invloed hebben op de eigen artistieke praktijk	analyseert op welke manier inzichten, verkregen vanuit culturele reflectie, een invloed hebben op het eigen artistieke parcours

geeft weer wat voor zichzelf nieuw, anders of verbeterd is	somt de verschillende stappen van het eigen oefen-, leer-, werk- en creatieproces op	licht de verschillende stappen van het eigen oefen-, leer-, werk- en creatieproces toe	stelt een stappenplan voor het eigen oefen-, leer-, werk- en creatieproces op beoordeelt de efficiëntie van het eigen oefen-, leer-, werk- en creatieproces	stelt een stappenplan voor het eigen oefen-, leer-, werk- en creatieproces op beoordeelt de efficiëntie van het eigen oefen-, leer-, werk- en creatieproces	stelt een stappenplan met oefen-, leer-, werk-, creatie- en repetitiemomenten op in functie van de voorstelling beoordeelt de efficiëntie van het oefen-, leer-, werk- en creatieproces
--	--	--	--	--	--

RELATIES BOUWEN EN SAMENWERKEN: de leerling kan eigen talent en deskundigheid ten dienste stellen van het gemeenschappelijk artistiek doel of project.

1 ^{ste} graad	2 ^{de} graad	3 ^{de} graad	4 ^{de} graad amateur vertolkend danser	4 ^{de} graad amateur creërend danser	4 ^{de} graad amateur choreograaf
durft vertrouwen op zichzelf en de ander tijdens het samen bewegen en dansen	durft vertrouwen op zichzelf en de ander tijdens het samen bewegen en dansen	durft vertrouwen op zichzelf en de ander tijdens het samen bewegen en dansen	vertrouwt op zichzelf en de ander tijdens het samen bewegen en dansen stelt zich betrouwbaar op tijdens het samen bewegen en dansen	vertrouwt op zichzelf en de ander tijdens het samen bewegen en dansen stelt zich betrouwbaar op tijdens het samen bewegen en dansen	vertrouwt op zichzelf en de ander stelt zich betrouwbaar op
neemt onder begeleiding impulsen van anderen waar tijdens het samenspel	gaat onder begeleiding in op impulsen van anderen tijdens het samenspel	reageert op impulsen van anderen, rekening houdend met de impact op het samenspel	beantwoordt gericht impulsen van anderen, rekening houdend met de impact op het samenspel	beantwoordt gericht impulsen van anderen, rekening houdend met de impact op het samenspel	
durft een eigen inbreng te doen in de groep	overlegt met anderen binnen een afgebakende opdracht, waarbij men zich houdt aan het afsprakenkader in functie van het respectvol omgaan met elkaar	overlegt doelgericht met anderen binnen een afgebakende opdracht, waarbij men belang hecht aan het respectvol omgaan met elkaar	overlegt uit zichzelf doelgericht en op gepaste wijze met betrokkenen (<i>proces, product, (groeps)prestatie en eigen inbreng</i>)	overlegt uit zichzelf doelgericht en op gepaste wijze met betrokkenen (<i>proces, product, (groeps)prestatie en eigen inbreng</i>) onderbouwt de eigen artistieke visie en beslissingen ten aanzien van de betrokkenen geeft vanuit de artistieke visie aanwijzingen aan de betrokkenen	overlegt uit zichzelf doelgericht en op gepaste wijze met betrokkenen (<i>proces, product, (groeps)prestatie</i>) leidt overlegmomenten in functie van de artistieke en praktische realisatie van de voorstelling aan de hand van elementaire vergadertechnieken motiveert op overtuigende wijze de eigen artistieke visie, beslissingen, interpretatie en aanpak ten aanzien van de betrokkenen geeft vanuit de artistieke visie aanwijzingen aan de betrokkenen

neemt deel aan het groepsgebeuren	werkt met anderen samen binnen een afgebakende opdracht	werkt constructief en doelgericht met anderen samen binnen een afgebakende opdracht	werkt constructief en doelgericht met anderen samen	werkt constructief en doelgericht met anderen samen	werkt constructief en doelgericht met anderen samen
		onderscheidt verschillende rollen en verantwoordelijkheden	volgt flexibel artistieke aanwijzingen en beslissingen op in functie van de samenwerking draagt uit zichzelf bij tot een positieve groepsdynamiek	volgt flexibel artistieke aanwijzingen en beslissingen op in functie van de samenwerking draagt uit zichzelf bij tot een positieve groepsdynamiek	leidt repetities volgt aanwijzingen op van artistiek verantwoordelijken stimuleert een positieve groepsdynamiek vanuit een basisinzicht in groepsdynamica
		zoekt naar het evenwicht tussen het individuele en het groepsbelang	respecteert de afspraken met betrekking tot de verschillende rollen en verantwoordelijkheden	respecteert de afspraken met betrekking tot de verschillende rollen en verantwoordelijkheden	respecteert de afspraken met betrekking tot de verschillende rollen en verantwoordelijkheden verdeelt rollen en verantwoordelijkheden rekening houdend met de artistieke visie en het potentieel van de betrokkenen
			komt uit zichzelf tot een goed evenwicht tussen het individuele en het groepsbelang	komt uit zichzelf tot een goed evenwicht tussen het individuele en het groepsbelang	komt uit zichzelf tot een goed evenwicht tussen het individuele en het groepsbelang
staat open voor ideeën van anderen	reageert geïnteresseerd op het werk van anderen	waardeert het werk van anderen	onderbouwt waarom men het werk of de werkwijze van anderen waardeert	onderbouwt waarom men het werk of de werkwijze van anderen waardeert	onderbouwt waarom men het werk of de werkwijze van anderen waardeert
houdt zich aan het afsprakenkader in functie van het respectvol omgaan met elkaar	houdt zich aan het afsprakenkader in functie van het respectvol omgaan met elkaar	gaat respectvol om met anderen, omdat men er belang aan hecht	gaat uit zichzelf respectvol om met anderen	gaat uit zichzelf respectvol om met anderen	gaat uit zichzelf respectvol om met anderen
	koppelt de gekregen feedback aan de eigen uitvoering volgt de afspraken bij het geven van feedback	verwerkt onder begeleiding de gekregen feedback in de eigen uitvoering past onder begeleiding de basisregels voor het geven van feedback toe	verwerkt zelfstandig de gekregen feedback in de eigen vertolking geeft constructieve en gerichte feedback	verwerkt zelfstandig de gekregen feedback in de eigen creatie of vertolking geeft constructieve en gerichte feedback	verwerkt zelfstandig de gekregen feedback in de eigen praktijk geeft constructieve en gerichte feedback

PRESENTEREN: de leerling toont een proces en/of een product aan een publiek.

1 ^{ste} graad	2 ^{de} graad	3 ^{de} graad	4 ^{de} graad amateur vertolkend danser	4 ^{de} graad amateur creërend danser	4 ^{de} graad amateur choreograaf
is bereid om een uitvoering of creatie te tonen aan anderen	blijft oefenen om een uitvoering of creatie in zijn best mogelijke kunnen te tonen	toont zelfstandig een uitvoering of creatie in zijn best mogelijke kunnen	toont podiumvastheid in verschillende contexten	toont podiumvastheid in verschillende contexten	
	past onder begeleiding elementaire podiumvaardigheden toe	past zelfstandig podiumvaardigheden toe	combineert zelfstandig verschillende podiumvaardigheden	combineert zelfstandig verschillende podiumvaardigheden	
	past onder begeleiding de verschillende stappen toe die nodig zijn om zich fysiek en mentaal voor te bereiden op het toonmoment	past zelfstandig de verschillende stappen toe die nodig zijn om zich fysiek en mentaal voor te bereiden op het toonmoment	past zelfstandig de verschillende stappen toe die nodig zijn om zich fysiek en mentaal voor te bereiden op de vereisten van de voorstelling	past zelfstandig de verschillende stappen toe die nodig zijn om zich fysiek en mentaal voor te bereiden op de vereisten van de voorstelling	
		licht in eigen woorden proces en product toe aan een publiek	geeft vanuit analyse en inzicht uitleg aan een publiek over proces, product en het eigen aandeel daarin werkt mee aan de promotie en verspreiding naar de media en het publiek	geeft vanuit analyse en inzicht uitleg aan een publiek over proces, product en het eigen aandeel daarin begeleidt de promotie en verspreiding naar de media en het publiek	geeft vanuit analyse en inzicht zelfstandig uitleg aan een publiek over proces, product en het eigen aandeel daarin begeleidt de promotie en verspreiding naar de media en het publiek stemt de promotie af op het doelpubliek
geniet van de positieve reacties van anderen	reageert zoals afgesproken op verwachte reacties van het publiek	reageert op passende wijze op de (on)verwachte reacties van het publiek	speelt in op de reacties van het publiek tijdens de voorstelling	speelt in op de reacties van het publiek tijdens de voorstelling	